

Марина Балджи, д.е.н.,
Інна Котова
Одеський національний економічний університет,
м. Одеса

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАЛУЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПРИКОРДОННИХ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Розглядаючи економічний потенціал регіонів як певну складну та багатоаспектну структуру, науковці підкреслюють його провідну роль для розвитку національної економіки країни. Найбільш повне трактування економічного потенціалу окреслює його в якості «сукупної здатності наявних економічних ресурсів забезпечити виробництво максимально можливого обсягу матеріальних благ і послуг, що відповідають потребам суспільства на даному етапі його розвитку» [1, с. 136].

Економічний потенціал країни «може бути подано у вигляді комплексу взаємозв'язаних потенціалів як складових структури національної економіки» [2, с. 49]. В основу класифікації економічного потенціалу покладені види економічних ресурсів, сфери діяльності та напрями їхнього використання. Це дозволяє науковцям виділити його різні складові: природно-ресурсний, виробничий, трудовий, науково-технічний, внутрішній, експортний, соціально-демографічний, рекреаційний, соціально-економічного споживання, галузевий, інформаційний тощо.

Завдяки своєму економічному та політичному розташуванню Одеська область має усі можливості для успішного використання інструменту транскордонного співробітництва як засобу економічного та соціального розвитку. Співробітництво області здійснюється здебільшого з прикордонними регіонами Румунії та Республіки Молдова в рамках єврорегіону «Нижній Дунай». Зовнішньоекономічні та зовнішньополітичні чинники розвитку транскордонного співробітництва, що включають в собі незначну роль в економіці Одеської області торговельних та інвестиційних зв'язків із суміжними регіонами Республіки Молдова та Румунії, певну напруженість в дипломатичних українсько-румунських та українсько-молдавських відносинах, економічну незацікавленість сторін у здійсненні єврорегіонального співробітництва та недостатність фінансових ресурсів, що особливо стосується молдавської сторони, для здійснення ТКС, формують організаційні (недостатню координованість дій в рамках співробітництва, відсутність єдиних інтересів у регіонів-учасників формування) та технічно-правові (розбіжності в законодавстві України, Румунії та Республіки Молдова, різний рівень повноважень регіональних влад у країнах) проблеми розвитку транскордонного співробітництва на рівні єврорегіону. Складність подолання зовнішніх чинників полягає в тому, що вони склалися історично і є об'єктивними, тобто не залежать чи майже не залежать від місцевої влади, тому це подолання лежить в компетенції урядів країн, або їх вирішення – справа довгострокова,

якщо це стосується питань з гармонізації законодавства або підвищенні ролі економічних зв'язків між країнами.

Аналіз даних щодо стану транскордонного співробітництва Одеської області демонструє наявність великої кількості стримуючих чинників та проблем розвитку такого співробітництва, що значно знижує ефективність здійснення співробітництва.

В силу багатьох причин історично склалось так, що основні елементи економічного потенціалу (за виключенням природно-ресурсного) знаходяться, на деякій відстані від кордонів країни. Тому вести мову далі доречно тільки про природно-ресурсний потенціал. При чому слушно зазначити, що прикордонні території України, як правило, володіють тими же ресурсами, що й прикордонні регіони інших країн. Але рівень їх використання, вилучення, обробки, зберігання радикальним чином відрізняється від існуючого за кордоном.

Існуюча регіональна політика в європейських країн тісним чином пов'язана з державною інноваційною політикою, що створює нові стимули економічного розвитку територій та заохочує регіони і окремі громади ефективно використовувати наявний природно-ресурсний потенціал. На жаль, в Україні цим питання тільки-но почали звертати увагу.

Наявність природно-ресурсного потенціалу на прикордонних територіях може сприяти активному розвитку туристичної діяльності, але для цього існують декілька перешкод, які доречно розділити на п'ять груп: пов'язані з митницею та процедурою перетину кордону; недосконале правове поле, діюче з питань транскордонного співробітництва; перешкоди, які виникають у зв'язку з неузгодженістю інтересів суб'єктів та учасників співробітництва; пов'язані зі специфікою певної діяльності (страхування, охорона здоров'я туристів тощо); перешкоди, які виникають в зв'язку з неузгодженістю поглядів між представниками органів місцевої влади й представниками бізнесу.

Для подолання зазначених перешкод розвитку туристичної діяльності в прикордонних регіонах виникає потреба у формуванні зацікавленості органів місцевої влади та акцентування на такий напрямок територіальних громад.

Отже, запропоновані два напрями удосконалення організаційної складової здійснення транскордонного співробітництва Одеською областю: удосконалення в рамках єврорегіональних транскордонних утворень, що включає реформування організаційної структури Єврорегіону «Нижній Дунай» та створення нових білатеральних єврорегіональних утворень із суміжними регіонами сусідніх країн; пошук нових, більш ефективних форм здійснення транскордонного співробітництва. Реалізація запропонованих перетворень значно підвищить ефективність здійснення транскордонного співробітництва Одеської області.

Список використаних джерел:

1. Національна економіка: навч. посіб. / В.П. Решетило. – Х.: ХНАМГ, 2009. – 386 с.
2. Національна економіка: навч. посіб. / В.М. Тарасевича. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 280 с.